

O NAŠÍ MILÉ PATNÍ

Dědictví mariánských legend a pohádek

Tomáš Vondrovic

ilustrace Markéta Vydrová

O NAŠÍ MILÉ PANNĚ

Dědictví mariánských legend a pohádek

Tomáš Vondrovic
ilustrace Markéta Vydrová

Stanislav Juhaňák – TRITON

Tomáš Vondrovic

O NAŠÍ MILÉ PANÍ

Dědictví mariánských legend a pohádek

*Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována,
rozmnžována a ani jinak šířena bez písemného souhlasu vydavatele.*

MILÁ JE PANNA MARIA ČECHŮM
A MILÍ JSOU ČECHOVÉ
PANNĚ MARII

Bohuslav Balbín

Copyright © Tomáš Vondrovic, 2019

© Stanislav Juhaňák – TRITON, 2019

Illustrations and cover © Markéta Vydrová, 2019

Vydal Stanislav Juhaňák – TRITON,

Vykáňská 5, 100 00 Praha 10,

www.tridistri.cz

ISBN 978-80-7553-704-1

*Tuhle knížku chci věnovat především vám, děti, které jste už povyrostly,
a vašim maminkám, které jsou pořád stejně krásné.
Pro vás, kteří Pannu Marii znáte, to bude čtení snadné.
A vám, kteří o Ni ještě nevíte, snad pomůže lépe poznat
Její Tvář - a zamilovat si ji.*

I. O MATCE KRÁSNÉHO MILOVÁNÍ

Miláčkové, nemyslete si, že když už jste povyrostli, odrostli jste taky starým pověstem, legendám a pohádkám. To je, jako kdybyste řekli: Už jsem veliký – nebo veliká –, tak už nemusím pít vodu; kdyby nebylo vody, dlouho byste nepřežili.

A protože s lidským srdcem je to podobné – i ono potřebuje svou živou vodu –, rozhodl jsem se, že vám některé pověsti, legendy a pohádky budu vyprávět, protože on to dnes už každý nezná.

To abyste věděli, že láska vašich maminek je odleskem lásky Matky Boží, Naší Milé Paní. Že matka Pána Ježíše je maminkou nás všech, Matkou Krásného Milování. A že Syn prosbu Matky neodmítne: za její něhu, péči a trpělivost ještě tady na zemi, za tisíce drobných skutků, které jsou skrytým štěstím a bezpečím domova – toho na zemi, i toho věčného. Za to, že Ji miluje tak, jako Ona miluje Jeho.

S Ní můžeme beze strachu mluvit
i my – nejmenší, povyrostlí, dospělí
i staří – mluvit s Ní o tom, co máme

na srdci. Z čeho se radujeme, čeho se bojíme, čeho litujeme a v co doufáme. Ona to pochopí nejlépe a neodepře nám pomoc, prosíme-li z dobrého srdce.

Panna Maria, to je místo, kde se nebe setkává se zemí. Naše Milá Paní tím tajemným místem vchází přímo do srdce. Nabízí náruč Krásného Milování, připomíná ji ve všem dobrém, co vidíme kolem sebe.

Kdysi se říkalo: „Otec zlo trestá – Matka zlo nezná.“

*Matko Boží, neslycháno,
že by někdo v těžkosti
nadarmo se, svatá Panno,
utíkal k tvé milosti.*

II. ZÁZRAK PO SVĚTÉ NOCI

To už bylo po slávě noci, v níž se narodil náš Pán Ježíš.

Tři králové se doklaněli, složili dary a na zpáteční cestu jinudy se odebrali, pastýři dozpívali Narodil se Kristus Pán a Nesem vám noviny; zmlklo i „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle“ – a andělové pějící aleluja se vrátili na výšiny.

Jen hvězdy se leskly dál na temném nebi a chlapec v jesličkách spinkal.

Jak jsem řekl, nadzemská záře zmizela, ale pověst o narození Božského Dítěte letěla jako vlahý vítr krajem – od úst k ústům, od hor k jezeru, ševalila listím stromů, pípali o ní ptáci.

Tak se o tom doslechla i jedna žena: pocházela z Magdaly a byla to pohanka.

(Magdala, to je městečko na břehu modrého genezaretského jezera, plného ryb; a „byla pohanka“ znamená, že ještě věřila ne v jednoho, ale v mnohé bohy – jako skoro celé lidstvo před příchodem našeho Pána na svět.)

Nu, a tahle dobrá žena měla miminko, děvčátko. Ale holčička byla celá... učené chudátko, už od narození. Pohnout se pořádně nemohla.

„Trpí sedmerou nemocí,“ říkali sousedé. Maminka se pro ni naplakala, jak by ne.

Když tahle žena z Magdaly zaslechla o narození Božského Dítěte, jako by ji u srdce bodlo: ne, nebyla to závist, neříkala si „jak to, že se tu z ničeho nic narodí nějaké božské dítě a to mé je neduživé!“

Bylo to spíš něco jako naděje: „Jestli je to dítě potomek nějakého dobrého, mocného boha, snad by mohlo ulevit i mému děťátku... Chci se na něj podívat, musím ho vidět na vlastní oči!“

Nečekala, vzala dcerku, zabalila ji do plínek – spíš do hadříků, ona to byla chudá pohanka – a vydala se rovnou do Betléma.

Přišla pozdě, říkal jsem, že pastýři i králové byli dávno pryč. Jen Panna Maria se zlehounka sklání nad jesličkami a nemluvnátko v nich hřejí dechem oslík s volkem.

Je ticho, slovo nepadlo – ticho, jako před svatou nocí. Před jeskyní s maminkou a zlatým děťátkem postává jiná maminka s naříkající holčičkou v šedých hadrech. Ženy si hledí mlčky do očí.

Ta první plna úžasu nad krásou čistoty Boží; ta druhá s očima plnými slz soucitu s hořkostí světa.

Ježíšek zavrňel.

Tu Panna Maria, jako by naslouchala zvláštní tajemné řeči, otvírá náruč ženě z Magdaly. Bere do rukou její nemocné dítě. Pokyne očima – a pohanka se rychle sklání k jesličkám. Boží děcko k ní vztahuje malinké prstíčky a ona neodolá: musí si ho pochovat...!

A zatímco se s ním laská, Panna Maria vkládá opatrně holčičku se sedmerou nemocí do jeslí, v nichž spočíval malý Spasitel.

V tu chvíli přibýlo světla a – prostě zázrak!

Holčička je čilá, má zdravou barvu, nic jí není: kroutí se, plná života, směje se na Matku Boží a točí se po Ježíškovi! A už teď je vidět, že jednou z ní bude krasavice.

Její šťastná matka, která tehdy uvěřila v našeho Pána, pocházela, jak víte, z Magdaly: proto té nemocné panence říkali Madgalénka. Ale toho dne, kdy byla uzdravena, přijala ještě druhé jméno, po své Zachránkyni: Marie. Marie z Magdaly.

To ona v dospělosti následovala Krista, Maří Magdaléna, nejvěrnější učednice, ona ho milovala hlubokou sesterskou láskou. Z té lásky mu dokonce jednou osušila nohy svými krásnými vlasy.

A někteří říkají, že Ježíšovým slovům a skutkům rozuměla lépe než mnohý z Jeho apoštolů (leckterý taky trochu žárlil!) – tak, jako Mu rozuměla Jeho vlastní Matka: srdcem.

Marie z Magdaly stála se svou zachránkyní Pannou Marií – a třetí Marií, Salomé – pod křížem, když za nás umíral.

Ona první spatřila Pána v zahradě po Jeho Zmrtvýchvstání.

Ježíš jí řekl: Marie! Ona se k Němu obrátila a zvolala: „Rabbuni!“ - to je hebrejsky „Mistře!“ - A Ježíš jí řekl: „Nedotýkej se mě. Ještě jsem nevstoupil k svému Otci. Ale jdi k mým bratrům a oznam jim:

Vystupuji ke svému Otci a k vašemu Otci, k svému Bohu a vašemu Bohu.“ Marie z Magdaly tedy šla a zvěstovala učedníkům: „Viděla jsem Pána!“

III. PALLADIUM ZEMĚ ČESKÉ

Ježíškovi, už když se narodil, se pro světlo, které z Něj zářilo, říkalo Zlaté Dítě. A když potom chodil po světě a zvěstoval lidem Slovo Boží, začali ho nazývat Živým Zlatem.

Tenhle příměr Jej – a hlavně Pannu Marii – spojuje s pověstí o Palladiu české země, o kterém vám teď chci povídat.

Palladium, to je nesmírně vzácný kovový, jemně tepaný obrázek Panny Marie s Ježíškem v náručí. Má zvláštní moc: Naše Paní skrze něj chrání naši zem.

Od nepaměti mu říkáme Milostný a Posvátný, a právem: tryská z něj Milost a její působení je opravdu posvátné.

Je chován v chrámu Nanebevzetí Panny Marie ve Staré Boleslavi.

Ale proč se mu vlastně říká Palladium, co je to za slovo?

To slovo je řecké a spojuje nás právě se starověkým Řeckem, sluncem zalitou zemí, kterou kdysi chránila zázračným štítem a kopím sama bohyně Moudrosti. Jmenovala se Pallas Athéna a lidé ji nazývali Pannou.

A vidíte, i my říkáme o Marii, Matce Boží, že je Panna!

Pallas Athéna prý bránila ty, kdo se k ní v nebezpečí utíkali, svým štítem Moudrosti. Dokázala zahnat nepřátelská vojska, chránit Řeky před nemocemi a přírodu před požáry i mořskými bouřemi.

Palladium se jmenovalo podle ní a byla to dřevěná soška, kterou prý si sama vyřezala, a skrze ni jako by projevovala svou moc. Věřilo se, že dokud je Palladium chováno v hlavním chrámu města Athény, země nezahyne.

I osud Říma, věčného města, byl spjat s Palladiem.

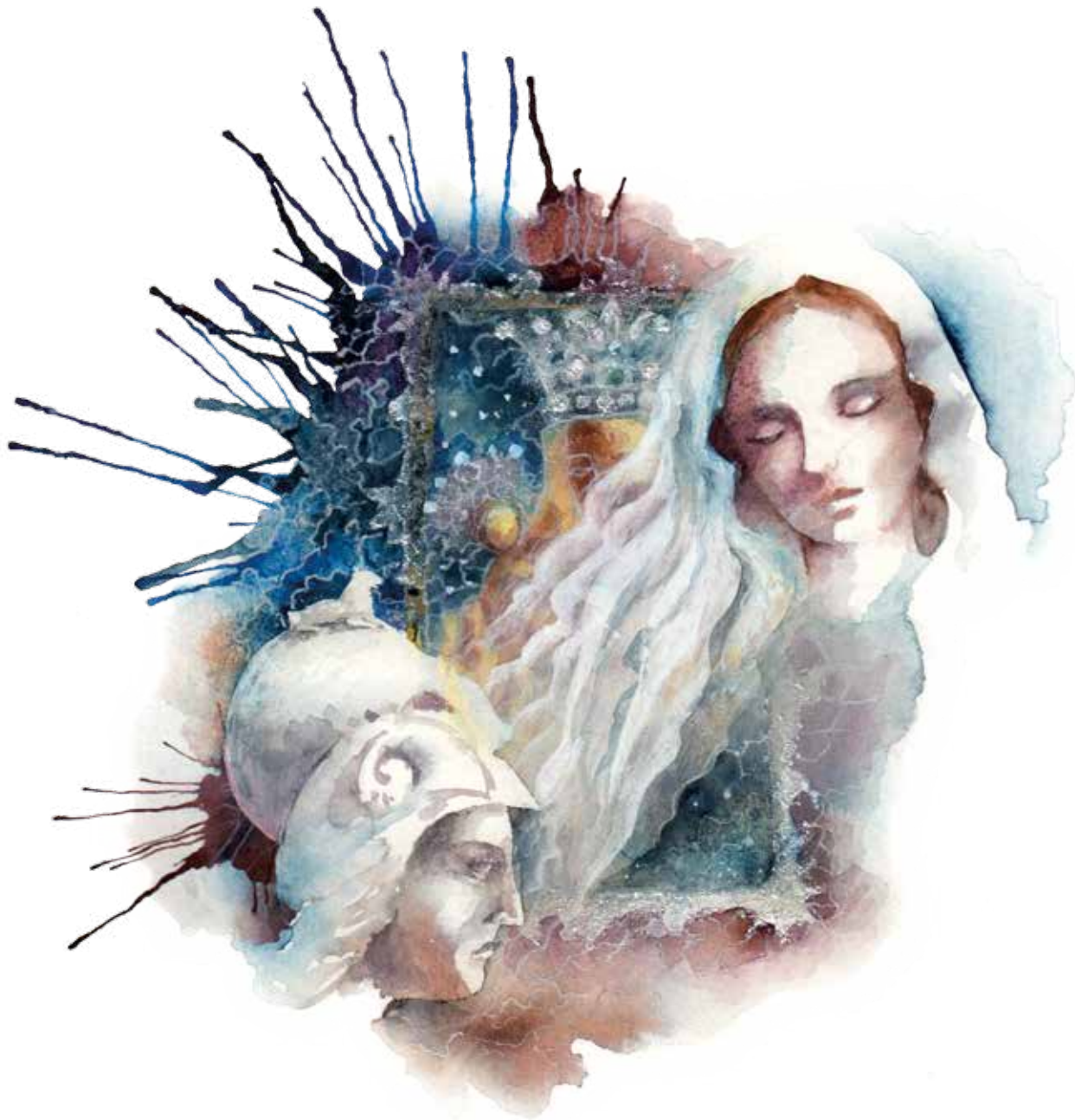
Ale všeho do času, tohle všechno bylo v dávných dobách, kdy ještě lidstvo věřilo v různé bohy, protože neznalo svého pravého Otce na nebesích; bylo to ještě před narozením Panny Marie, Naší Milé Paní, ve Svaté zemi.

U nás se vypráví, že když sv. Metoděj se svým bratrem Cyrilem přišli po staletích na Moravu hlásat novou křesťanskou víru, dostala česká kněžna Ludmila při svém křtu od Metoděje dar: obrázek Panny Marie s Ježíškem ze vzácného kovu. Říkalo se mu korintské zlato.

Podobá se křesťanským obrazům řeckým a opravdu je z pravého korintského zlata, kterého si v nejstarších dobách cenili nad naše zlato obyčejné.

Proč? To bylo tak.

Kdysi Římané dobyli přebohaté řecké město Korint. Bylo plné zlatých soch a obrazů starověkých božstev. Při požáru, který tehdy vypukl, se žářem tavilo zlato těch soch a chrámů – staří bozi je už nedokázali ochránit –, ale také stříbro a mnoho dalších kovů; vroucí potůčky stékaly přímo do moře. Tam se mísily s jeho tajemnou silou. Na dně pak ztuhly ve zvláštní kov, jaký člověk nedokáže vyrobit.

A to je to korintské zlato; těživalo se z mořského dna a není divu, že bylo ceněno nad všechny vzácné kovy dohromady.

A není divu, že obraz Panny Marie byl zhotoven právě z něj.

Byl jemně vytepán. Kněžna Ludmila si toho daru od sv. Metoděje neobyčejně cenila. Zamilovala si jej, vždyť jí nahradil – víc, než nahradil! – hrubé sošky starých bohů, které do té doby ctily. A nebylo to jenom proto, že byly zhotoveny pouze z „obyčejného“ zlata, ale pro sílu víry v živého Boha.

Ludmila si obrázek odvezla na svůj hrad Tetín. Obracela se skrze něj k Panně Marii, se srdcem na dlani a prosbami na rtech: za svůj lid, za svého vnuka Václava, za českou zemi. Dobře se říká, že čím je srdce plno, tím ústa přetéka.

Naše Milá Paní, Moudrá, Milosrdná, Ludmiliny modlitby slyšela a přčasto vyslyšela. Už tehdy prý z obrazu začalo prýstit tajemné, mocné světlo. Pod ním také sv. Ludmila vytrpěla mučednickou smrt. Ten obraz se stal Palladiem české země. Místo bohyně Moudrosti sama Matka Boží.

Po kněžně jej zdědil její vnuk, kníže Václav. Ten byl už v mariánské lásce a víře od mala vychován. Nosil zázračný obraz neustále na prsou. Jen když konal některou důležitou cestu či pouť, nebo se musel vypravit do boje, dal drahocenný obraz zavěsit na rodové kopí, které pak nesli v čele původu či vojska. Nosil ho jeho oddaný služebník a věrný přítel Podiven.

Bylo tomu tak i při tažení proti statečnému, ale odbojnému zlickému vévodovi Radslavovi.

Vojska byla už seřazena v poli, připravena k nelítostnému boji. Obloha ztěžkla temnými mraky, ledový vítr rval korouhve a praporece obou táborů. Jen Palladia

v čele vojska Václavova se ani netknul. Obraz Naší Milé Paní září tichým, nehnutým světlem a oslňuje oči jako slunce.

Radslav popojel před vojsko. Seděl na černém koni, pokrytém rudými pokrývkami; i jeho pancíř a přílba byly rudé. Na štítu stejné barvy hlava rozzuřeného býka s ostrými rohy a s blesky Peruna, boha války. V srdci pyšnou zlobu s nenávistí, na rtech urážky a vzpouru. Neskloní se před svým knížetem, i kdyby měl v boji padnout. Je připraven přinést obět nejvyšší!

Václav sedí vzpřímeně na bílém koni, ve zlaté zbroji. A Panna Maria z obrazu na kopí před jeho vojskem promlouvá k Radslavovi pohledem – mírně, beze slov: „*Milosrdenství chci, ne oběti...*“

Po boku svatého Václava stojí v tu chvíli dva andělé – anděl Trestu a anděl Odpuštění.

Radslav předjel dál. Napráhl kopí: chce jím obraz Matky Boží srazit do prachu! Jeho kůň zaržál, vzpíná se, kopyty tepe vzduch.

Všechno ztichlo a čekalo v nastalém bezvětří: vojáci, stromy, samo nebe. V dálce zakřičel orel.

Radslav vymrštil kopí – a andělu Trestu se blýsklo v očích. Kopí strnulo. Stojí v povětří – čas se zastavil.

Radslavův kůň v tom tichu krotne jako beránek, klesá na přední – a Radslav vidí: černý štít s blesky mocného Peruna puká! I paže ztrácí sílu – jako by mu uschla.

Vévoda zlický padá z koně – ale zase se vzchopí: i Václav sesedá.

Jdou si naproti.

Anděl Odpuštění hledí na Radslava.

A pyšný Radslav – pod obrazem Panny, kterou toužil srazit do prachu – pokleká. Hruď mu plní lítost nad marným sporem o českou zemi a bezbožně prolitou krví. Srdce taje, mysl se otevírá.

Neohrožený Radslav vyznává před svým vojskem, ježícím se zbraněmi: „Ty jsi dědic české země!“

Václav jej pozvedl. Kopí, visící nehnutě ve vzduchu, jim padlo k nohám.

Čas se rozběhl, nový čas.

Pod Palladiem Panny a Matky sv. Václav objal svého nového bratra jako sobě rovného. Tehdy Radslav přijal víru – víru lásky, kterou do té doby neznal – křesťanství.

Nebylo pak věrnějšího spojení, než těch dvou. Zkušený Radslav prý dokonce radíval Václavovi ve vojenských záležitostech a Václav se smíchem říkával: „SLAVně mi RADí Radslav.“ Jisté je, že se měli rádi jako bratři.

Když byl později kníže Václav ve Staré Boleslavi úkladně zavražděn, polila obraz Panny Marie, který nesl na prsou, jeho krev. Tehdy s ním Radslav nebyl.

Věrný Podiven na poslední chvíli stačil Palladium sejmut z krvácející hrudi umírajícího – už druhého mučedníka Čechů.

Dal se na útěk před vrahy. Ne ze zbabělosti, ale aby vzácné Palladium, záštitu české země, uchránil před zrádci.

Brzy ale bylo jisté, že ani on neunikne; štvou ho jako smečka psů. V rychlosti zakopal obraz Bohorodičky do černozemě tam, na vršku nedaleko Boleslavi. Běží dál – ale na kraji lesa jej nepřátelé dostihli a oběsili na nejbližším stromě.

Vrahům sv. Václava ale jeho smrt neprospěla. Sám jejich vůdce a svědce, Václavův bratr Boleslav, časem musel uznat svou vinu za prolitou krev; tahle vražda celou zem uvrhla do neštěstí.

Tu i on prosil Pannu Marii o slitování, o přímluvu u Krista, Jejího Syna.

Nu, Syn Matce prosbu neodepře – a i největší vinu lze zmírnit upřímným pokáním a modlitbou k Panně Marii. Její milosrdenství je nekonečné a Naše Paní českou zemi nepřestala ochraňovat.

Sám Boleslav už ale zázračné Palladium země české do konce svého života nespáčil.

K tomu bylo třeba ještě dlouhých let a horoucích modliteb českého lidu.

Zdravas, Maria, milosti plná,

Pán s tebou.

Požehnaná tys mezi ženami

a požehnaný plod života tvého Ježíš.

Svatá Maria, Matko Boží,

pros za nás hříšné

nyní i v hodinu smrti naší.

Amen.

Posvátný obraz potom dlouhá léta spočíval v zemi.

